

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Olim
Primarij Theologiae Professoris emeriti, Opvs De Triplici
Virtute Theologica, Fide, Spe, Et ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1622

Sect. 4. Quando sit peccatum scandali vendere, vel dare alteri rem, qua
malè est vsurus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93448)

10. Atque hinc etiam sumuntur regulæ ad dissoluendos casus varios. Primus sit, An teneatur mulier omittere sacrum ad vitandum scandalum. Respondetur enim interdum posse hoc licere, imo, & esse necessarium: raro tamen accidere hanc obligationem in particulari verò circumstantiæ sunt pensandæ. Secundus est, An teneatur mulier non se ornare propter vitandum scandalum? Dicendum est enim si ornatus sit moderatus, & decens per se non teneri, quia de se actus non est malus, neq. habet rationem scandalum actui, magis quàm ipsa naturalis pulchritudo, & quia esset graue onus obligare ad hoc tamē si esset ornatus superfluous, & maximus vel si de se esset quā prouocatiuus ad malum, erit obligatio. Nauar. tamen in summa c. 13. n. 23. & Caietan. 2. 2. q. 169. art. 1. tantūm volunt esse sub veniali. Sed ex suo genere ego credo obligare ad mortale cum Syluestro verbo ornatus, & verbo scandalum, & Anton. 2. p. tit. 7. c. 4. quia est ex suo genere occasio grauis ruina. Tertius est, an teneatur quis permittere temporalia bona ad vitandum scandalum. Respondetur cum D. Th. art. 8. Syluestro, & Caietan. verbo scandalum, in his quorum homo est Dominus, posse illa pratermittere: teneri autem solum iuxta regulas positas de ordine charitatis: in his autem quorum non est Dominus, sed curator, vel dispensator, vt est Episcopus, verbi gratia, in bonis Ecclesiarum, communiter teneatur quis non omittere suam curam, nec perdere bona temporalia propter scandalum aliorum: precipue si damnum temporale sit graue. Interdum tamen licet: vnde sit excusari à precepto Pontificem, qui simulat, vel conuincit, quando Princeps secularis usurpat bona temporalia Ecclesiarum, si absq. minori scandalo, vel damno potest id impedire. Quartus est, an interdū debeat quis potius fame perire, quā vitæ alij scandaloso: dico enim interdum posse hoc licere, quia vt supra dixi, non est hoc occidere, sed solum non se conservare: raro tamen aut nunquam cadit in obligationem, nisi interueniat necessitas honoris fidei, & confitendi illam, vel aliquā necessitas proximi, propter quam ex regulis charitatis, sit vita exponenda vltimo periculo, vt palam sumitur ex 1. Cor. 8. in fine. Vide Victoriam relectionē de temperantia n. 10. & Gerson tract. de temperant. Maiorem in 4. dist. 38. Richard. q. 4. Adrian. quodlib. 1. q. 2. qui ita sentiunt, sicq. intelligendus est D. Th. illo art. 8. ad 4.

SECTIO IV.

Quando sit peccatum scandalum vendere, vel dare alteri rem, quæ male est vsurus.

Prima sententia dicit. Si præsciatur malus vfus alterius, semper esse malum, & peccatum scandalum. Ita Antonin. 2. p. tit. 1. cap. 13. Medina Cod. de restitutione, quæst. 30. Sed est diuisa sententia. Secunda ergo sententia Caietani 2. 2. quæst. 10. artic. 4. distinguit. Nam vel res sunt natura sua deputatæ ad malum vfum, & tunc semper est malum, vel sunt indifferentes, ego tamen intelligo alterum malitiā suā esse vfum, & tunc dicit non esse scandalum. Sed est obscura distinctio, quia nullæ res videntur destinatæ ad malum vfum: si enim de naturalibus rebus loquamur, omnis creatura Dei bona est, si verò de artefactis nullum est etiam, quod non possit accommodari ad bonum vfum, vel saltem indifferentem, vt patet in idolo, & pane azymo, quæ sunt exempla Caietani: nam idolum potest deferui ad ornatum, vel memoriam antiquitatis, vel ad exprimendam artem, vt videmus etiam vfu venire. Similiter in pane azymo facilius inuenitur bonus vfus. Præterea in singulis assertionibus est difficultas: nam si ego scio aliquem emere idolum ad bo-

Suarez de Charitat.

num vfum, non est malum vendere: & contra verò si sciam idololatriā velle incenium ad idololatriam, poterit esse scandalum vendere, cum tamen illa res sit maxime indifferens.

1. Vt ergo res hæc intelligatur amplius explicanda est diuisio. Sunt enim res quædam vel naturales, vel artefactæ, quibus homines vel ex consuetudine, vel propter legem prohibentem ratio, aut nunquam hoc loco, & tempore bene illis vtuntur, vt veneno v. g. quod aliquando est talis generis, vt non deferuiat nisi ad nocendum. In artefactis faciliora sunt exempla, in quibus primo attendendus est, primarius finis propter quem inuenta sunt, & retinentur in hac regione, & tempore, nam ex illo fine iudicandus est, qualis sit vfus moralis talis rei. Similiter ex lege positua potest esse malus vfus aliquarū rerum, vt per se constat. Aliæ vero sunt res, quibus homines communiter vtuntur bene, quamuis aliqui male, in quibus etiam indiuiduis actibus considerandæ sunt circumstantiæ particulares. Aliæ deniq. sunt res ad vtumlibet indifferetes, ex quibus tamen quædam magis in bonum vfum, quàm in malum veniunt. Secundo attendenda est scientia venditoris, vel donantis: fieri enim potest, vt exiti met certo, vel probabiliter alterum male vfurum, vel bene, vel certe neutrum sciat.

3. Dico primo, vendere res indifferetes, aut quæ de facili habent bonum vfum, venditori nihil sciat de intentione emptoris, non est scandalum, nec malum per se loquendo. Etiam si in multis eueniat, vt male illis rebus vtantur. Cōclusio est communis D. Th. 2. 2. q. 78. art. 4. & 169. art. 2. Syluest. verbo infidelitas, & ve b. Ars. Nauar. cap. 23. n. 90. c. 17. n. 197. c. 19. n. 10. c. 21. n. 26. qui alios adducit. Ratio est, quia vt dicitur non interit peccatum alterius, nec facit opus, ex quo per se sequatur, nec quod illud exeat, & aliis ignorat, alterum id velle ad malum vfum: vnde teneatur præsumere velle ad bonum; nam vti est regula iuris, in dubiis vsusque præsumitur bonus. Confirmatur exemplis, quæ facie occurrunt ex dictis in n. præc. & passim apud scribentes. Vnde infort Caietan. illam vltimam partem conclusionis, scilicet hoc esse licitum, etiam si constet communiter plures homines male vti illis rebus, si in indiuiduo hic, & nunc de hoc homine hoc non constet: quod intelligo, quando res vere manes intra latitudinem indifferetiz. Quod ideo dico, quia si vfus talis rei per se esset prohibitus, per accidens verò posset esse licitum ex aliqua causa, vt vfus carniū in quadragesima &c. nō deberet iudicari omnino licitum indifferenter vendere tales res, totum negotium remitteo ad conscientias euentium. Ex quo Gab. in 4. d. 16. q. 3. art. 3. dub. 6. dicit peccare eos mortali, qui parati sunt omnes admittere ad coenam in die ieiunij, nulla admonitione præmissa. Quod Nauar. c. 21. nu. 26. probat, sed in hoc non est admodum scrupulose agendum, vt notauit bene Caietan. quæst. 147. art. quarto, quia nullus teneatur conscientiam alterius, aut privilegium examinare, & vt dicebam, in publico omnis præsumitur bonus. Cauendum solum est, ne ipsa facilitas det alijs occasionem peccandi. Item in his adionibus, quæ per se prohibitz sunt, & tamē ex accidēti possunt esse licitæ, minora indicia, vel suspiciones sufficere, vt teneatur quis non dare materiam malæ operationis.

4. Dico secundo: res huiusmodi indifferentes vendere, vel donare, quando præscitur alterum male illis vfurum, quamuis intrinsece malum non sit, tamen si quis facile sine magno incommodo possit non dare alteri homini materiam peccati, scandalum committit, si id faciat. Cōclusio communis est. Syluestri verbo infidelitas, quæst. 4. verbo ars. quæst. tertia. Antonini 2. p. titulo primo, cap. 9. Adriani quodlibet. 3. dub. 2. sumitur ex authoribus citatis. Ratio vero est, quia vnusquisque teneatur ex chari-

Fp

late

Ennelearui
distin. 2. 10. a.
liter.

Pro discernē
dare scandalo
attēdiā
tur: 2. 10. in
quem datur.

scientia
dantis.

Conclusio
communis.

Eius ratio.

Exponitur in
vero sensu.

De Gabr. &
Nauar. sententia iudi-
cium auctorit.

te cautela.

Conclusio.

2. 10. 10.

2. 10. 10.

tate vitare peccatum proximi, si facile potest. Vnde si tale peccatum est contra alios proximos, maior erit obligatio vitandi talem materiam, & respectu illius tertij poterit esse obligatio non tantum ex charitate, sed etiam ex iustitia, quæ obligat non dare alicui instrumentum ad inferendam iniuriam alteri, quia hoc est moraliter cooperari iniurijs.

Corollarium de vendenti bus arma ad bellandum.

Obiicitur.

Responsio.

Obiicitur 2.

Satisfit.

Obiicitur 3.

Occurritur.

De his vide Sanc. lib. 1. in decal. c. 7.

3. Conclusio bipartita, & communis.

Offenditur prior pars.

Offenditur posterior.

5. Ex quo resolvitur illa quæstio, An liceat vendere arma iniuste bellantibus. Nam si constat de iniustitia, nullo modo licet, si vero causa sit dubia resolvenda est quæstio ex regulis datis de conscientia in 1. 2. quæ iterum applicabuntur infra in materia de bello. Oppones primò: si alter est in voluntate peccandi, non evitatur peccatum ex eo, quod non dem materiam, seu instrumentum peccandi: vnde ibi non interuenit scandalum, quia ruina fratris iam datur. Respondetur primò, fieri posse, ut ille non conceperit eam voluntatem, offerendo autem, vel donando, illam ego excitem, atque ita scandalum generem. Secundo, militare etiam contra charitatem, offerre proximo materiam, seu instrumentum, quo exequatur malam voluntatem; nam ipsa met executio est quædam fratris exequens ruina, eamque malitia amplius durat, & augeatur. Oppones secundo, quia quamvis non dem, aut vendam, alius vendet. Respondetur, id nihil referre, sicut peccat seruus exequens iniustum mandatum Domini, quantumlibet sciat alium facturum, si ipse exequi nolit. Ratio est, quia ipsa actio est mala, & non tollitur ab ea deformitas, propterea quod multi sint parati ad similes actiones. Argues tertio. Ergo peccat ille, qui domum suam locat meretrici, quoniam certus est velle ad malum vsum. Item peccabit famulus, qui in die ieiunii ministrat cibum domino, cum certus sit violandum esse ieiunium. In huius generis casibus valde laborant Authores, quia videntur sequi euidenter, cum tamen eos admittere videatur durum: breuiter dico, ideo dixisse me in conclusione, hoc non esse intrinsece malum. Item addidisse *si facile potest & sine magno grauamine*. Vnde in proposito, si quis sine illo incommodo potest domum suam locare alteri, concedo male facere sine illa necessitate, vel utilitate locando, cum præscientia mali vsus: & idem est in similibus actionibus. Si tamē non occurrerent alij, qui locarent, vel difficile possent inueniri, non teneretur quis priuare se suo iure, quia reuera non intendit peccatum alterius, nec per se excitat, aut præbet materiam peccati, sed solum non impedit eo tempore, quo moraliter non censetur posse, atque adeo non teneri. Eadem ferè regula seruanda est in posteriori casu de famulo, licet ibi sit maior ratio dubitandi, quia videtur cooperatio positua ministrare cibos. Respondet autem Caietanus totam illam cooperationem de se esse ad actum indifferenterem vel bonum, vel potius in eo euentu famulus aut locator proprie non cooperatur actiue, sed facit aliquid de se indifferens quo alius postea male vitur. Denique in his quoque consideranda sunt circumstantiæ particulares, ut monuimus.

6. Dico tertio. Quando res sunt tales, ut ex institutione sua, vel ex vsu, aut lege sint prohibita, vel destinata ad malum finem in hoc tempore, & loco, ita ut moraliter semper probabiliter timeatur prauus vsus, non licet eas tradere alteri, nisi in particulari constet cessare periculum prauus vsus. Conclusio quoad utramque partem est communis, & prior patet, quia hæc tradere, est moraliter præbere occasionem peccati; est ergo moraliter loquendo scandalum etiam cooperationis: patet etiam exemplis, in eo qui materiam præbet ad sacrificandum idolo, &c. Posterior vero inde constat, quia huiusmodi actio non est mala, nisi prout moraliter, & in re habet malitiam, & deformitatem adiunctam: si autem constet, alterum nolle rem ad prauum vsum, tollitur iam deformitas: ergo cum tali scientia iam non erit

malum vendere huiusmodi rem: sed oportet aduertere non satis esse nefarie malum vsum determinatè, sed nec esse est moraliter censere, res ad eum finem non ordinari ab accipiente, ad quem iuxta conclusionem, communiter, & qualiter ex primaria institutione referuntur.

7. Quæres: quid si res ipsa, prout a me fit, possit habere bonum vsum, verbi gratia, ut remigatio contra Christianos, ædificatio templi, quod per se potest referri ad cultum veri Dei, tamen hic, & nunc scis referri ad idolum, & alias cogit metus mortis ad adiuvandum, ferendum lateres &c. Erit ne hoc intrinsece malum? videtur enim non esse, quia quod ibi facio per se non est malum. Respondetur, in his Resolutio. cauendum omnino esse posituam cooperationem, quia hæc intrinsece mala est, cum sit contra præceptum negativum. Et hæc de causa in illo exemplo, ut Caietan. rectè dixit, non licet; quia illud est moraliter cooperari, quando autem non est cooperatio positua, sed solum, non impedit, vel aliquid facis per se indifferens, non erit intrinsece malum: pro ratione ergo circumstantiarum (seruato semper ordine charitatis) quando ne sit cooperari, aut quando sit tantum non impedire, in singulis materijs considerandum prudenter est.

8. Alias quæstiones quas D. Thom. citata quæst. 43. tractat art. 5. & 6. in quibus personis posset inueniri scandalum, omitto, quia faciles sunt. Quod enim inquit, actuum scandalum ad imperfectos pertinere, non ad perfectos, passiuum etiam similiter, regulariter intelligendum est, quia virtus perfecta efficit, ut neq. homo facile moueatur ad ruinam exemplo aliorum, neq. alios moueat. Non tamen repugnat interdum cadere in viros perfectos ratione scdali, sicut possunt etiam tuere per suggestionem demonis, quod tamè facilius accidunt in venialibus, quam in mortalibus peccatis. Alia quæstio esse posset, an teneatur quis restituere damnum, cuius formaliter causa fuit per scandalum. Dicendum enim est non teneri, nisi interueniat iniustitia, quia sola illa obligat ad restitutionem, ut constat infra quæst. 62. Vnde etiam sit ut non teneatur ad restitutionem damni confessarius, qui culpabiliter non obligat peccantem ad restituendum: quia in eo solum peccat contra religionem. Lege Sot. 4. de iustitia q. 6. art. 3. conclus. 2. & sequent. Syluestrum verbo *restitutio*, 3. part. 1. Contrarium teneat Scot. in 4. distinct. 15. quæst. 3. Richard. quæst. 2. art. 5. Adrian. in materia de restitutione: sed nullum habent probabile fundamentum.

DISPUTATIO XI.

De precepto ad pacem pertinente.

INTER effectus charitatis numerauit D. Thomas pacem, & ideo agit de contrarijs paci 2. 2. q. 37. ad 42. tamen multa, quæ dicuntur, magis ad materiam de iustitia spectabant, quia vix lædatur pax, nisi per iniuriam, sed quoniam materia est grauis, tractabitur hoc loco.

SECTIO VNICA.

Vtrum pax sit in precepto, cui repugnat discordia, & contentio.

Respondetur, simpliciter pacem esse in precepto: hoc enim intrinsece sequitur ex amore ad quem spectat animos coniungere, ut constat ad Roman. 12. & 2. Cor. 13. *Pacem habere, & Deum pacem, &c.* Sed aduertendū est in pace duo considerari: Vnum est positiuum, quod consistit in consensione voluntatum primario: consequenter et iudiciorum, actionum, & sermonum. Aliud est negatiuum, scilicet, non facere aliquid;